

8.73x35.8	1	15	עמוד	15	הארץ - כותרת	26/01/2016	51571295-5
בוועז סנג'רו - ראש החטיבה למשפט פלילי וקרימינולוגי - 26330							

בוועז סנג'רו

נותר ספק סביר

כית המשפט העליון, רווי דוג' מאות להבדלי הגישות שתיארת. אסתפק בדוגמה אחת מאלפת: השופט יורם דנציגר, שהציע לור' כות את זדורוב מחמת הספק, כתב כי נותרו ספקות סבירים. אחד מהם הוא שלוש טביעות נע' ליים מגואלות בדם, שנמצאו במ' סלול יוצא מתא השירותים שבו נרצחה תאיר ראדה: על מכסה מושב האסלה, על מיכל ההד' חז ועל הקיר המפריד בין התא לבין תא סמוך. לא היתה מחלור' קת שהעקבות אינן של זדורוב ולפי המומחה המשטרתי אף אינן תואמות לאף אחד מזוגות הנע' ליים של החשודים האחרים, המ' חלצים והשוטרים שנכחו בזירה. כפי שכתב דנציגר, "קיומן עומד אפוא בסתירה מהותית לאופן התרחשות הרצח, כפי שתואר על ידי המערער" (בהודאתו הב' עייתית, שעל בסיסה הורשע).

שופטי הרוב חשבו אחרת, והציעו הסבר שלא זו בלבד שלא הוכח, אלא גם לא נטען על ידי התביעה ואף עומד בניגוד לטע' נותיה, שהרי הסכימה כי העקבות הזרות יוצרות מסלול יציאה מה' תא: "את שלוש טביעות הנעליים הזרות ניתן להסביר במהומה ששררה עם גילוי הגופה.... תא השירותים קטן, ואין צורך בדמיון מפותח כדי לצייר את התמונה לפיה מאן דהו מנסה 'להיתלות' מעל המנוחה והאסלה – רגל פה (על מיכל ההדחה) רגל שם (על הקיר) – בעוד שני הפרמדיקים בודקים אם המנוחה בחיים".

ראשית, לדעתי דווקא נדרש דמיון מפותח כדי לדמיין אדם נתלה מעל פרמדיקים המטפלים בגופה. שנית, החשש הגדול מפ' ני הרשעת חף מפשע הוא העומד בכסיס הדרישה להוכחת האשמה מעבר לספק סביר. תפקיד הס' ניגור הוא להעלות ספקות סביר' רים, המעוגנים בחומר הראיות. תפקיד התביעה הוא לסתור כל ספק סביר באמצעות ראיות קביר' לות – שאז אובדת לספק סביר' רותו. ומהו תפקיד השופט נוכח ספק סביר שהתביעה לא הצלי' חז לסתור חרף מאמציה? לה' מציא הסבר מדומיין ולהרשיע? כמי שחוקר את המשפט הפליר' לי כשלושה עשורים, אציע לשור' פטים תשובה שונה: במקרה כזה, תפקיד השופט הוא לזכות!

הכותב הוא פרופסור במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן. מחבר הספר "הרשעת חפים מפשע בישראל ובעולם: גורמים ופתרונות"

ברתנו מתהדרת בהצה' רות יפות. בהתאם לח' וקת החפות, האדם חף מפשע עד שתוכח אש' מתו מעל ספק סביר. מהו "הספק הסביר"? כשבסיום המשפט נור' תר ספק שאיננו פרי הדמיון, אלא מעוגן בחומר הראיות, אפילו אם הסתברותו נמוכה, והתביעה – חרף מאמציה, בעזרת המשטרה ובעזרת מומחיה – לא הצליחה להסירו, יש לזכות. יש משמעות הסתברותית לעובדה שהפרקליטות והמשט' רה, שבמסגרת ההליכים המשפ' טיים מתוודעות לטענות הנאשם, לא הצליחו לאתר ראיות שיפ' ריכו את הספק הסביר. לכן הסיר' כויים שהנאשם אכן חף מפשע אינם זניחים.

עד כאן, על קצה המזלג, התיאוריה המשפטית והתיאוריה ההסתברותית. אלא שהפרקלי' טות פיתחה מושג אחר, "המארג הראייתי", שלצדדי אומץ על ידי חלק מהשופטים. מה פשרו? אם נדמה את הראיות לבד גיינס, הרי שחוטשי שתי וערב עשויים ליצור אריג כה חזק, עד כי חורים בו לא בהכרח מסכנים את יציבות הבגה. צו אופנת הנוער הוא אפילו לג' זור בכוונה חורים במכנסי הגיינס. אימוץ דימוי האריג לצורכי המשפט הפלילי מוביל למחשבה המוטעית, שדי במארג ראייתי הנחוז כחזק. וכשם שאת החורים בגיינס ניתן להסביר, כך עלול שר' פט להיגרר אחר הפרקליטות בה' מצאת הסברים לספקות הסבירים, במקום לדרוש ממנה הוכחה מלאה להסברים אלה. שהרי כשם שהס' פק הסביר חייב להיות מעוגן בחור' מר הראיות – אחרת איננו נחשב לספק סביר אלא לספק מדומיין – כך גם ההסברים לספק טעור' נים הוכחה באמצעות ראיות קביר' לות, שיספקו הפרקליטות והמש' טרה לכית המשפט.

שופט המציע בעצמו הסבר' רים לספקות הסבירים שכלל לא הוכחו (ובמקרה דנן אפילו לא נטענו), בהתלהבותו מ"המארג הראייתי", מנחית מכת מוות על "הספק הסביר" ועל חזקת הח' פות. כנגד דימוי האריג, מוצע דימוי השלשלת, שאם אחת מחור' ליותיה שבורה, לא תוכל לשאת בעומס – לא של העוגן המחובר לאונייה, ולא של הרשעת אדם העשוי להיות חף מפשע.

פסק הדין, שבו לצדדי נדחה ערעורו של רומן זדורוב על ידי

זדורוב. תפקיד השופטים היה לזכותו צילום: דודי ועקנין